

Sygn. akt III AUa 216/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Halina Gajdzińska
Sędziowie:	SSA Iwona Łuka-Kliszcz (spr.) SSA Marta Fidzińska - Juszcak
Protokolant:	st.sekr.sądowy Mariola Pater

po rozpoznaniu w dniu 3 października 2013 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **Szpitala (...) w G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w N.**

przy udziale zainteresowanych: **K. L., M. J., L. J., M. K., M. L., M. M., Centrum (...) Sp. z o.o. w K..**

o wysokość podstawy wymiaru składek

na skutek apelacji wnioskodawcy Szpitala (...) w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu Wydziału IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 8 listopada 2012 r. sygn. akt IV U 389/12

o d d a l a apelację.

sygn. akt III AUa 216/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 listopada 2012 r., sygn. akt IV U 389/12 Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołania **Szpitala (...) w G.** od 6 decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w N. z dnia 7 lutego 2012 r., ustalającymi postawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne dla pracowników płatnika składek Szpitala (...) w G. w osobach K. L., M. J., L. J., M. K., M. L. i M. M..

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że Szpital (...) w G. zawarł z Centrum (...) sp. z o. o. umowę z dnia 31 grudnia 2007 r., mocą której przekazał wykonywanie niektórych świadczeń zdrowotnych w wymienionych w niej oddziałach Szpitala: codziennie

w dni robocze od godziny 14⁽³⁵⁾ do 7⁽⁰⁰⁾ dnia następnego oraz w soboty, niedziele

i święta w godzinach od 7⁽⁰⁰⁾ do 7⁽⁰⁰⁾ dnia następnego, a także opiekę ambulatoryjną nocną i świąteczną w dni robocze od 18⁽⁰⁰⁾ do 7⁽⁰⁰⁾ dnia następnego oraz w soboty, niedziele i święta od 7⁽⁰⁰⁾ do 7⁽⁰⁰⁾ dnia następnego. Z opisu zawartego w § 2 do 11 wynika, że udzielone świadczenia medyczne obejmowały opiekę lekarską i pielęgniarską na terenie oddziałów Szpitala i ambulatorium w określonych godzinach wskazanych w harmonogramie. Ustalono odpłatność za te czynności na podstawie faktur. Aneks nr 2 przedłużono powyższą umowę do dnia 31 stycznia 2009 r., a następnie w dniu 30 stycznia 2009 r. zawarto analogiczną umowę na okres od 1 lutego 2009 r. do 31 stycznia 2010 r. (umowy - k. 23-69 akt kontroli). Żadna ze stron niniejszego postępowania nie kwestionowała wykonywania powyższych umów. Nie kwestionowano także, że wymienieni w zaskarżonych decyzjach ubezpieczeni świadczyli usługi na rzecz Szpitala (...) w G. na podstawie umowy zawartej przez Szpital z Centrum (...) spółką z o.o.

w K. i byli równocześnie pracownikami Szpitala. Nie było także sporne, że Szpital w tym czasie nie zawierał umów o takie świadczenia z innymi podmiotami. Bezsporne były również wysokości podstawy wymiaru składek ubezpieczonych

w Centrum (...) sp. z o.o. w K. w okresach wskazanych

w decyzjach (wykaz przychodów k. 5-9 akt kontroli, wykaz przychodów k. 71-80 akt kontroli) oraz wysokości zsumowanych podstaw wymiaru składek na poszczególne ubezpieczenia wyliczone podczas kontroli (wyliczenie k. 271-279 akt kontroli, wykaz różnic w podstawach wymiaru składek k. 281-295 akt kontroli).

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że odwołania nie zasługują na uwzględnienie i wskazał, że przedmiotem postępowania było dokonanie oceny, czy organ rentowy zasadnie uznał odwołujący się Szpital za płatnika składek dla jego pracowników M. J., L. J., M. K., M. L., M. M., K. L. również z tytułu umów zlecenia zawartych przez nich z Centrum (...) spółką z o.o. w K. i doliczenia do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne przychodów osiąganych z tych umów w latach 2008 – 2010. Sąd Okręgowy podkreślił, że spór dotyczył wyłącznie interpretacji przepisów art. 4, 6, 8 i 18 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zakresie, w jakim dotyczą one sposobu obliczenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia dla osób, które będąc pracownikami Szpitala jednocześnie były także zleceniobiorcami innego podmiotu, z którym Szpital ten zawarł umowy o świadczenie usług medycznych w niektórych dniach i godzinach we wskazanych w umowach oddziałach i ambulatorium Szpitala. Sąd Okręgowy odwołał się do treści przepisów art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8, art. 11 ust. 1, art. 12, art. 17 ust. 1 i art. 18 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, wskazując, że Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09, uznał, iż pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią jest płatnikiem składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe z tytułu tej umowy. Sąd Najwyższy wskazał w uzasadnieniu tej uchwały, że przepis art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy, co obejmuje m.in. taką sytuację, gdy pracownik zawiera taką umowę z podmiotem trzecim, jednak w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy – jak w przypadku ubezpieczonych, których dotyczy spór w niniejszej sprawie. Przesłanką decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika w myśl ustawy jest to, że będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą – jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z nim lub inną osobą. W konsekwencji – nawet gdy osoba taka zawarła umowę zlecenia z podmiotem trzecim, faktycznie wykonuje pracę dla swojego pracodawcy. Za wykładnią, iż dla pracowników w odniesieniu, do których rozszerzono to pojęcie w art. 8 ust. 2a ustawy płatnikiem składek jest pracodawca, na rzecz którego świadczą oni pracę przemawia także treść art. 18 ust. 1a ustawy

o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z tym przepisem – w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 2a w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód m.in. z umowy zlecenia. Z przepisu tego wynika, że płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej jedynie uwzględnia się w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy. Pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne ze stosunku pracy, powinien zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy. Sąd Okręgowy podzielił przytoczony wyżej pogląd prawny, zaznaczając, że tożsamą z nim wykładnią przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych Sąd Najwyższy

przedstawił w wyroku z dnia 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09. Sąd Okręgowy podkreślił, że ubezpieczeni świadcząc pracę na podstawie dwóch umów - wykonywali analogiczne obowiązki (jako pielęgniarki, lekarze) na tych samych stanowiskach pracy, a umowy zawarte przez Szpital ze spółką (...) dotyczyły tych samych zadań, które wykonywałby Szpital, ale świadczonych w godzinach popołudniowych i nocnych oraz w soboty, niedziele i święta, a zatem – w stosunku do osób będących jednocześnie pracownikami szpitala – umowy zwalniały szpital z obowiązku wypłacania dodatków do wynagrodzeń pracowników oraz uciążliwości związanych z planowaniem i rozliczaniem czasu pracy tych osób.

Powyższy wyrok został zaskarżony w całości **apelacją** wywiedzioną przez Szpital (...) w G., w której zarzucono naruszenie prawa materialnego, tj. 1) art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, co doprowadziło do ustalenia, iż płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe za ubezpieczonych M. J., L. J., M. K. i M. L. jest Szpital (...) w G.; 2) art. 4 pkt 2 lit. a) ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego niezastosowanie, a z którego treści jednoznacznie wynika, że płatnikiem składek ubezpieczeniowych za osoby wykonujące umowy zlecenia winni być sami zleceniodawcy, tj. (...) sp. z o.o. w K.; 3) art. 18 ust. 1a w zw. z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez błędną interpretację, co doprowadziło do ustalenia, że płatnikiem składek winien być wnioskodawca, a nie podmiot, z którym ubezpieczeni zawali umowy zlecenia i pominięcie istotnej okoliczności, że Szpital (...) nie ma możliwości zsumowania należności otrzymanej przez ubezpieczonych od (...) z tytułu zawartych umów zlecenia z wynagrodzenie za pracę, a tym samym obliczenia i potrącania na rzecz ZUS należnych z tego tytułu składek, a nadto Szpital (...) nie wypłacając, czy też nie stawiając do dyspozycji ubezpieczonego wynagrodzenia z tytułu umowy zlecenia zawartej z (...) nie ma możliwości potrącenia składek ubezpieczeniowych od wynagrodzenia, którego nie wypłaca zarówno w części finansowanej przez płatnika składek, jak i ubezpieczonego oraz pominięcie obowiązującej do 2011 r. oficjalnej wykładni przez ZUS przepisu art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych zawartej w Poradniku ZUS z 2008 r., który w stanie faktycznym objętym niniejszą sprawą nakazywał i nakładał na bezpośredniego zleceniodawcę obowiązek zgłoszenia do ubezpieczenia emerytalnego, rentowego i chorobowego zleceniobiorcy (tak jak pracownika) oraz odprowadzenie od wynagrodzenia z tytułu umowy zlecenia składki ubezpieczeniowej, z tym że według wykładni zawartej w Poradniku (str. 14 -15) zleceniodawca miał obowiązek dokonać zgłoszenia zleceniobiorcy do tych ubezpieczeń na druku ZUS ZUA z kodem z tytułu ubezpieczeń właściwym dla pracownika.

Podnosząc wskazane zarzuty apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i stwierdzenie, że Szpital (...) w G. nie jest płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne ubezpieczonych z tytułu umów zlecenia zawartych przez ubezpieczonych z zainteresowanym (...) sp. z o.o. w K. w ramach których ubezpieczeni świadczyli usługi także na rzecz pracodawcy – Szpitala, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W okolicznościach przedmiotowej sprawy Sąd I instancji trafnie uznał, że Szpital (...) w G. winien być płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne dla swoich pracowników, wymienionych w sześciu zaskarżonych decyzjach, którzy jednocześnie byli zleceniobiorcami innego podmiotu, z którym Szpital zawarł umowy o świadczenie usług medycznych w określonych w tych umowach oddziałach i ambulatorium Szpitala. Sąd Apelacyjny w całości podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji, jak również argumentację prawną przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że co do zasady poza sporem pozostawał całokształt okoliczności faktycznych rozpatrywanej sprawy. W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie budzi wątpliwości, że Szpital (...) w G. zawarł z podmiotem o nazwie Centrum (...) sp. z o.o. umowę z dnia 31 grudnia 2007 r., przedłużoną

aneksem do dnia 31 stycznia 2009 r., a następnie umowę z dnia 30 stycznia 2009 r., na mocy których przekazał temu podmiotowi wykonywanie niektórych świadczeń medycznych w wymienionych w umowach oddziałach Szpitala. Zgodnie z postanowieniami umów świadczenia medyczne obejmowały opiekę lekarską i pielęgniarską na terenie oddziałów Szpitala w godzinach wskazanych

w harmonogramie. Poza sporem pozostaje też, że osoby wymienione

w zaskarżonych decyzjach, będące pracownikami Szpitala, jednocześnie związane były z Centrum (...) sp. z o.o. umowami zlecenia, a swoje usługi faktycznie świadczyli na rzecz Szpitala (...) na podstawie umów, jakie Szpital zawarł z Centrum (...) sp. z o.o. Ten stan rzeczy nie był kwestionowany przez strony postępowania, w szczególności przez odwołujący się Szpital (...). Słusznie zatem wskazał Sąd I instancji, że spór, jaki zaistniał w sprawie, sprowadzał się do kwestii interpretacji przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.). Chodziło bowiem o wyjaśnienie, czy w przedstawionych wyżej okolicznościach Szpital (...) ma status płatnika składek, ze wszystkimi tego konsekwencjami prawnymi. Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko Sądu I instancji, że w okolicznościach rozpoznawanej sprawy znajduje zastosowanie pogląd prawny wyrażony przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09, OSNP 2010/3-4/46, zgodnie z którą pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe

z tytułu tej umowy. W rozpoznawanej sprawie szczególnie doniosłe znaczenie ma argumentacja prawna Sądu Najwyższego przedstawiona w uzasadnieniu tej uchwały. Sąd Najwyższy w pierwszej kolejności odwołał się do przepisu art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Zwrócił uwagę na to, że przepis ten rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie to dotyczy dwóch sytuacji. Pierwszą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z wymienionych umów prawa cywilnego, przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy. Drugą, jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która umowę taką zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Przesłanką decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest to, że - będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą - jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej, zawartej z nim lub inną osobą. W konsekwencji, nawet, gdy osoba ta (pracownik) zawarła umowę o dzieło z osobą trzecią, to pracę w jej ramach wykonuje faktycznie dla swojego pracodawcy (uzyskuje on rezultaty jej pracy). Sąd Najwyższy podkreślił, że art. 8 ust. 2a dotyczy z reguły takiej pracy wykonywanej na podstawie umowy cywilnoprawnej na rzecz pracodawcy, która mogłaby być świadczona przez jej wykonawcę w ramach stosunku pracy z tym pracodawcą, z tym, że musiałby on wówczas przestrzegać przepisów o godzinach nadliczbowych, powierzeniu pracownikowi do wykonywania pracy innej niż umówiona i innych ograniczeń

i obciążeń wynikających z przepisów prawa pracy. Ponadto Sąd Najwyższy wskazał, że skoro z art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wynika, iż

w stosunku do pracownika płatnikiem składek jest pracodawca, a art. 8 ust. 2a tej ustawy rozszerza pojęcie pracownika na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli w jej ramach świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy, to zgodne z wykładnią literalną tego przepisu jest uznanie, że także

w zakresie tej sfery aktywności należy go uznać na potrzeby ubezpieczeń społecznych za pracownika tego właśnie pracodawcy. Za taką wykładnią przemawia także art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, według którego,

w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 2a, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód

z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło. Z przepisu tego wynika logicznie, że płatnikiem jest pracodawca,

a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej jedynie „uwzględnia się” w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy. Pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien więc zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy. Sąd Apelacyjny zwraca uwagę na to, że analogiczny pogląd prawny wyrażony został przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 stycznia 2010 roku, I UK 252/09, LEX nr 577824 oraz w wyroku z dnia 22 lutego 2010 roku, I UK 259/09, LEX nr 585727).

W kontekście przedstawionego powyżej poglądu prawnego uznać należało, że w okolicznościach rozpoznawanej sprawy to właśnie Szpital (...) w G. jest płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne dla swoich pracowników, wymienionych w zaskarżonych decyzjach organu rentowego, którzy jednocześnie byli zleceniobiorcami Centrum (...) sp. z o.o., z którą to spółką Szpital zawarł umowy o świadczenie usług medycznych na określonych oddziałach Szpitala. Trafnie zatem Sąd I instancji stwierdził, że zaistniały podstawy do zastosowania przepisu art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Ubezpieczeni, wymienieni w zaskarżonych decyzjach organu rentowego, świadczyli pracę zarówno na podstawie umowy o pracę, jak i na podstawie umowy zlecenia, w ramach umowy zlecenia wykonując analogiczne obowiązki (tj. pielęgniarki i lekarza) jak w przypadku obowiązków wynikających z umowy o pracę. Nie bez znaczenia pozostaje też, że umowy, jakie zostały zawarte przez Szpital (...) z (...) sp. z o.o., dotyczyły tych samych zadań, które wykonywałby sam Szpital, przy czym ponieważ te zadania miały być realizowane w godzinach popołudniowych i nocnych oraz w soboty, niedziele i święta, to tym Szpital zwolniony był z obowiązku wypłacania dodatków do wynagrodzeń tych pracowników.

Wywiedziona apelacja nie zawiera żadnych argumentów mogących podważyć trafność i prawidłowość orzeczenia Sądu I instancji. Słusznie wskazała apelacja, że powołana przez Sąd I instancji uchwała Sądu Najwyższego zapadła na gruncie ściśle określonego stanu faktycznego, jednak należy mieć na względzie, że wszystkie istotne elementy tego stanu faktycznego są tożsame z okolicznościami niniejszej sprawy, natomiast przedstawiony przez Sąd Najwyższy tok rozważań opiera się na takich założeniach, które znajdują odniesienie także do przedmiotowej sprawy. W związku z tym brak jest podstaw do odstąpienia od zastosowania poglądu prawnego wyrażonego przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09, OSNP 2010/3-4/46, tym bardziej, że apelujący nie przedstawił żadnych merytorycznie doniosłych argumentów, które miałyby za tym przemawiać. Wbrew stanowisku apelacji, Sąd Najwyższy nie zastosował niedopuszczalnej rozszerzającej wykładni pojęcia „płatnik” wynikającej z przepisu art. 4 pkt 2 lit. a) ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym płatnikiem składek jest pracodawca w stosunku do pracowników, a jedynie uwzględnił w takim pojęciu płatnika rozszerzone na gruncie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych znaczenie pojęcia „pracownik” (art. 8 ust. 2a).

Reasumując Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżony wyrok jest prawidłowy, a podniesione w apelacji zarzuty nie zasługują na uwzględnienie. Mając to na względzie Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na podstawie art. 385 k.p.c.